

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 – Wereld: Streaming en de muziekindustrie

1 maximumscore 2

- Een juist gemeenschappelijk demografisch kenmerk is: in het algemeen zijn het landen met veel inwoners 1
- Een juist gemeenschappelijk economisch kenmerk is: in het algemeen zijn het economisch sterke / welvarende landen 1

2 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat:

- het door de opkomst van internet mogelijk werd om muziek (via streamingsdiensten goedkoper / sneller) digitaal te verspreiden (oorzaak) 1
- waardoor de fysieke verkoop (van bijvoorbeeld cd's) in platenzaken / winkels afnam (gevolg) 1

3 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat de mondiaal georiënteerde muziekindustrie wordt gedomineerd door westers / Engelstalig / Amerikaans georiënteerde (centrum)landen (en artiesten) 1
- Uit het antwoord moet blijken dat in sommige landen regeringen een vrije toegang tot internet / streamingsdiensten afsluiten 1

4 maximumscore 2

- Een juist antwoord dat ingaat op de globalisering is: streamingsdiensten zorgen voor een makkelijkere (goedkopere / snellere) uitwisseling van (verschillende soorten) muziek / zorgen voor een groter wereldwijd (muziek)netwerk 1
- Een juist antwoord dat ingaat op de herwaardering van regionale en nationale identiteiten is: artiesten die gericht zijn op hun eigen land en/of regio / op hun eigen taal kunnen door middel van streamingsdiensten makkelijker een podium krijgen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Wereld: Verstedelijking in Afrika

5 maximumscore 2

uitspraak 1: juist
uitspraak 2: onjuist
uitspraak 3: onjuist

Indien drie juiste antwoorden	2
Indien twee juiste antwoorden	1
Indien minder dan twee juiste antwoorden	0

6 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat naarmate de verstedelijkingsgraad hoger is, het verstedelijkingsstempo lager is / dat naarmate de verstedelijkingsgraad lager is, het verstedelijkingsstempo hoger is 1
- Europa 1

7 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- een groot deel van de migranten bestaat uit jonge mensen / uit mensen in de reproductieve leeftijd 1
- zodat deze migranten in de stad kinderen zullen krijgen 1

8 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- Het kost tijd voordat opvattingen over de rol van vrouwen in de maatschappij veranderen. / Emancipatie is een langdurig proces.
- Vrouwen krijgen niet van de ene op de andere dag kansen om voldoende inkomen uit werk te krijgen.
- De onzekerheid van een oudedagvoorziening is niet van het ene op het andere moment voorbij als je in de stad gaat wonen.

per juiste reden	1
------------------	---

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 – Aarde: Marsonderzoek in Utah, Verenigde Staten

9	maximumscore 2	
	• sedimentgesteente	1
	• Een juist antwoord is: kalksteen	1
10	maximumscore 2	
	Een juiste uitleg is:	
	• Utah ligt omsloten door reliëf / ligt in een laaggelegen gebied tussen bergen (oorzaak)	1
	• waardoor Utah in de regenschaduw ligt / aan de lijszijde ligt / waardoor dalende lucht in Utah overheerst (gevolg)	1
11	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat op het satellietbeeld (erosie)geulen / rivierbeddingen te zien zijn.	
12	maximumscore 3	
	• chemische verwerking	1
	• mechanische verwerking / verwerking door temperatuurverschillen	1
	• Uit het antwoord moet blijken dat Utah / dit gebied een droger klimaat gekregen heeft	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Aarde: Vulkanisme in Oceanië

- 13 maximumscore 3**
- de Indisch-Australische plaat en de Pacifische plaat 1
 - Uit het antwoord moet blijken dat het dak / de top van de vulkaan in de geleegde magmakamer gevallen is / een (explosieve) vulkaanuitbarsting de top van de vulkaan weggeblazen heeft 1
 - Een juist antwoord is: in de caldera is weer een nieuwe vulkaan aan het groeien 1
- 14 maximumscore 2**
- Uit de beschrijving moet blijken dat
- het (gasrijke) lava direct gestold is toen het in contact kwam met water 1
 - waarbij het gas niet kon ontsnappen / geen ontgassing kon plaatsvinden (en er holtes en gaatjes in de stenen ontstaan zijn) 1
- 15 maximumscore 1**
- Zuidequatoriale Stroom / Zuidelijke Equatoriale Stroom
- 16 maximumscore 2**
- Juiste mogelijke negatieve effecten zijn: 1
 - Het puimsteen kan het koraal beschadigen.
 - Het puimsteen kan het zonlicht tegenhouden (waardoor het koraal kapot gaat).
 - Juiste mogelijke positieve effecten zijn: 1
 - Koraal kan gaan aangroeien op het (poreuze) gesteente.
 - Het puimsteen is een ander gesteente in het Great Barrier Reef dan er ligt (wat het Great Barrier Reef biodiverser maakt).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5 – Brazilië: Waterschaarste in de caatinga

17 maximumscore 1

caatinga: a
 cerrado: c
 selva: b

18 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- In de periode mei - september ligt de caatinga onder invloed van een hogedrukgebied / dalende lucht (oorzaak) 1
- waardoor de (dalende) lucht opwarmt / meer waterdamp kan bevatten (en niet uitregent / condenseert) (gevolg) 1

19 maximumscore 2

Juiste sociaalgeografische oorzaken zijn:

- De bevolkingsdruk is hoog in de caatinga. / Er wonen veel mensen in de caatinga.
- In de caatinga wordt veel water gebruikt voor irrigatielandbouw / de productie van voedsel.
- In de caatinga wordt veel water gebruikt voor mijnbouw / fabrieken.

per juiste oorzaak 1

20 maximumscore 2

- Een juist antwoord dat ingaat op de effecten op korte termijn is: door houtkap zal water sneller afstromen / zal meer water afstromen (doordat bomen het water niet meer vasthouden) 1
- Een juist antwoord dat ingaat op de effecten op lange termijn is: door houtkap zullen sedimenten minder makkelijk worden vastgehouden / zal er meer sediment in het stuwmeer terecht komen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – Brazilië: Ongelijkheid in Brazilië door de tijd heen

- 21 maximumscore 2**
Een juiste redenering is:
- Kolonisten uit Portugal brachten toen (tot slaaf gemaakte) Afrikanen mee naar Brazilië waar de inheemse bevolking woonde 1
 - zodat deze verschillende etnische groepen steeds meer (met elkaar) vermengd raakten (en Brazilië tegenwoordig veel etnische verschillen kent) 1
- 22 maximumscore 2**
Een juiste redenering is:
- De opbrengsten van de export gingen voornamelijk naar de eigenaren van plantages / naar grootgrondbezitters 1
 - maar arbeiders / kleine boeren konden niet meeprofiteren van de toenemende rijkdom (waardoor de sociale ongelijkheid toenam) 1
- 23 maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat het aantal favela's groeide / de favela's groter werden (terwijl de rijken in de meer welvarende buurten gingen wonen).
- 24 maximumscore 1**
uitspraak 1: juist
uitspraak 2: juist
- Indien twee juiste antwoorden 1
Indien minder dan twee juiste antwoorden 0
- 25 maximumscore 2**
- Juiste argumenten voor de stelling zijn: 1
 - De economie van Brazilië is al sterk gericht op grondstoffen en zal dus baat hebben bij een stijgende mondiale vraag.
 - De prijzen van grondstoffen stijgen, zodat de Brazilië (dat al sterk gericht is op grondstoffen) daarvan kan profiteren.
 - Juiste argumenten tegen de stelling zijn: 1
 - Grondstoffen leveren ten opzichte van producten / diensten weinig op.
 - De grondstoffenhandel levert relatief weinig werkgelegenheid op.
 - De grondstoffenhandel is vaak in handen van buitenlandse bedrijven. / De winst uit de grondstoffenhandel stroomt vaak af naar het buitenland.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 7 – Leefomgeving: Het Honigcomplex in Nijmegen

- 26 maximumscore 3**
- Juiste redenen zijn: 2
 - Via het water / de rivier konden grondstoffen en/of producten makkelijk vervoerd worden.
 - De nabijheid van het centrum van de stad zorgde voor voldoende (potentiële) arbeidskrachten.
 - Een juist risico van deze locatie is: het Honigcomplex ligt in een gebied (naast de rivier) waar de kans op een overstroming groot is / in de uiterwaarden (van de Waal) 1

Opmerking

Per juiste reden 1 scorepunt toekennen.

Opmerking

Aan redenen die ingaan op het centrum van de stad als afzetmarkt (van Honigproducten) dienen geen punten toegekend te worden.

- 27 maximumscore 2**
- uitspraak 1: juist
uitspraak 2: juist
uitspraak 3: onjuist
- Indien drie juiste antwoorden 2
Indien twee juiste antwoorden 1
Indien minder dan twee juiste antwoorden 0

- 28 maximumscore 2**
- Juiste redenen zijn:
- De creatieve sector wordt gezien als de motor van economische ontwikkeling van de stad.
 - De creatieve sector trekt vaak hoogopgeleide ondernemers aan.
 - Om oude fabriekspanden geschikt te maken voor de creatieve industrie zijn weinig investeringen nodig.
 - De creatieve sector is weinig vervuילend / levert weinig overlast op.
- per juiste reden 1

- 29 maximumscore 3**
- Een juiste redenering is:
- Een groot aantal woningen in de wijk de Biezen zijn huurwoningen / niet in het bezit van de bewoners / goedkope woningen 1
 - zodat de wijk aantrekkelijk is voor projectontwikkelaars / *gentrifiers* om huizen op te knappen (en de waarde van de huizen stijgt) 1
 - en de huidige bewoners (op den duur) verdrongen zullen worden 1

Opgave 8 – Leefomgeving: Ruimte voor de Rivier, 25 jaar later

30	maximumscore 1	de (bijna-)overstromingen langs de grote rivieren (in 1993 en 1995 / midden jaren 90)	
31	maximumscore 3	<ul style="list-style-type: none">• Uit het antwoord moet blijken dat door klimaatverandering de kans op extreem weer / intense regenbuien (afgewisseld met langere perioden van droogte) toeneemt Uit de uitleg moet blijken dat <ul style="list-style-type: none">• in de stroomgebieden verstening / verharding van het aardoppervlak plaatsgevonden heeft (oorzaak)• waardoor water sneller afstroomt / afvoerpieken korter en hoger worden (en het regiem dus onregelmatiger wordt) (gevolg)	1 1 1
32	maximumscore 2	Juiste adviezen zijn: <ul style="list-style-type: none">– De kustdijken versterken / Waterkeringen verbeteren om Nederland te beschermen tegen zeespiegelstijging (door klimaatverandering).– Inspelen op de onregelmatiger wordende afvoer van rivieren.– Het waterpeil van het IJsselmeer verhogen om een grotere strategische zoetwatervoorraad te hebben (voor tijden van droogte). per juist advies	1
33	maximumscore 2	<ul style="list-style-type: none">• Uit het antwoord moet blijken dat juist bij een noordwesterstorm (meer dan bij een zuidwesterstorm) het zeewater voor de kust van Nederland opgestuwd wordt• Uit het antwoord moet blijken dat rivieren hun water niet op zee kwijt kunnen als de stormvloedkeringen gesloten zijn	1 1

Bronvermeldingen

- bron 1 <https://www.ifpi.org/news/IFPI-GLOBAL-MUSIC-REPORT-2019>
- bron 2 <https://www.ifpi.org/news/IFPI-GLOBAL-MUSIC-REPORT-2019>
- bron 3 vrij naar www.nu.nl en <https://www.ifpi.org/downloads/GMR2018.pdf>
- bron 4 <https://www.un.org/en/development/desa/population/theme/urbanization/index.asp>
- bron 5 shutterstock id 1205479132 door Tayvay
- bron 6 tekst vrij naar <https://www.nrc.nl/nieuws/2013/03/19/je-waant-je-op-een-andere-planeet-1221035-a224163>
foto: <https://edge.alluremedia.com.au/>
kaart: cito
- bron 7 Google Earth
- bron 8 nl.climate-data.org/
- bron 9 tekst en kaart: cito
foto: volcano.si.edu/volcano.cfm?vn=243060
- bron 10 tekst: cito
kaart eos.org/science-updates/
foto www.washingtonpost.com/
foto www.futura-sciences.com/
- bron 11 shutterstock ID 626851424, superjoseph
- bron 12 nl.climate-data.org/
- bron 13 Grote Bosatlas 55e editie, Noordhoff Uitgevers
- bron 14 Grote Bosatlas 55e editie, Noordhoff Uitgevers
- bron 15 Grote Bosatlas 55e editie, Noordhoff Uitgevers
- bron 16 Alcarta 1e editie, ThiemeMeulenhoff
- bron 17 Alcarta 1e editie, ThiemeMeulenhoff
- bron 18 tekst: vrij naar www.nieuwbouw-waalfrent.nl/ en honigcomplex.nl/historie/
foto: www.gelderlander.nl/nijmegen-e-o
- bron 19 kaart: vrij naar viamichelin.nl
luchtfoto: google maps
- bron 20 streetview via google maps
- bron 21 public.tableau.com/profile/gemeentenijmegen
- bron 22 tekst: vrij naar www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/
foto: www.destentor.nl/binnenland/